

Tautologinen rinnastus

Tyylihistoriasta pragmatiikkaan

JYRKI KALLIOKOSKI

1. Te ylpiät ja kopiat

Nykykielessä esiintyvän tyylipiirteen taustaa voi joskus seurata kirjoitettuja tekstejä taaksepäin, menneille vuosisadoille, ja näin löytää nykytekstien malleina mahdollisesti olleiden varhaistekstien tyylikonventiot. Mutta tämä on vain yksi tie. On myös kiinnostavaa katsoa, mihin tarkoitukseen tyylipiirrettä paraikaa kielessä käytetään, mikä on sen funktio. Tämäkin voi johtaa ennen pitkää miettimään myös sitä, miksi se on valittu käyttötarkoitukseensa. Heijastavatko nykyiset käytön konventiot »alkuperäistä» funktiota? Helsingin yliopiston tyyliopiston ja tekstilajien konventioiden tutkimus onkin silloin, kun se on synkronian ja diakronian yhteispeliä, tyylipiirteen historian jäljitystä ja sen käyttötarkoituksen, pragmaattisen motivaation selvittelyä.

Tarkastelen tässä artikkelissa yhtä suomen kielen rinnastustyyppiä, Martti Rapolan sanaparatagmoiksi nimittämiä rinnasteisia sanapareja. Tutkimusaihettaan esitelläkseen Rapola lainaa mm. seuraavan katkelman Henrik Renqvistin suomentamasta teoksesta »Huutavan ääni korvesa»:

Minä huudan teille, te juomarit ja syömärit, te ylpiät ja kopiat, te hempiät ja haurelliset, te pelajat ja tansajat, te kielilakkarit ja valehtelijat, te leikit-siät ja villitsiät, panettelijat ja pilkkajat, te Jumalan käskyin rikkojat ja ylönkatsojat, te Kasteenne liiton särkiät ja valapattoiset — —. Minä huudan teillekin, te kiroiliat ja vanhojat, te pettäjät ja näpistelijät, te varkat ja ryövärit, te ahnet ja vatsan täyttäjät, te mailman tavaran rakastajat ja epäjumalan palvelijat, te Sabbatin rikkojat ja ylönkatsojat, te jumalattomat kirkkomiehet, jotka Jumalan Sanaa kuuleta, mutta ette tee senjälkeen, te katumattomat ja kelvottomat Herran ehtollisen vierat, jotka rohkenette pilkata sitä pyhää, vanhurskasta ja kaikkietäväätä Jumalata, ja riennättä Jesuxen pyhälle Ehtolliselle, vaikka synnin vimmasa ja pahudesa elätte ja suruttomuden unesa makatte, ilman synnin katumusta ja hylkämistä ja ilman totista ja vilpitöindä parannusta; ilman isovaista ja jano-vaista sydämen himoa Jesuxen ja hänen vanhurskaudensa perään. (Rapola 1961: 76.)

Rapola (mts. 75–76) erottaa vastakohtaparatagmat ja tautologiset sanaparatagmat. Edelliset ovat toisiinsa vastakohtasuhteessa olevien ilmausten *ja*-kytköksiä. Tautologisia sanaparatagmoja Rapola erottaa kahdenlaisia: toisaalta ilmaukset, »joissa kaksi samaan suuntaan tähtäävää mutta kumpikin silti omasta merkityksestään ponnistavaa sanaa kytkeytyy samaan jäseneseen» (esim. edellisen *juomarit ja syömärit* = 'herkuttelijat, elostelijat', *pedot ja naudat* = 'eläimet'), toisaalta synonyymien tai lähes samaa tarkoittavien sanojen kytkökset (esim. *ylpiät ja kopiat*). Tarkkaa rajaa näiden ryhmien välillä ei Rapolan mukaan ole. Kutsun seuraavassa Rapolan tautologisiksi sanaparatagmoiksi nimittämiä kytköksiä tautologisiksi rinnastuksiksi. Tarkoitukseni ei ole tässä tarkastella lähemmin tautologisten rinnastusten semantiikkaa vaan lähinnä pohtia niiden alkuperän selittämiseen liittyviä tyylihistoriallisia kysymyksiä sekä niiden käytön (pragmaattista) motivaatiota. (Rinnasteisten sanaparien semantiikasta ks. esim. Kalliokoski 1986.)

Rinnastuksen yksi perusominaisuus on symmetria. Rinnastettavilta vaaditaan syntaktista ja semanttista samankaltaisuutta sekä pragmaattista yhteensopivuutta. Toisaalta rinnastettavien tulisi olla semanttisesti distinktiivisiä. Esimerkiksi ilmaukset *Pekka osti torilta vastaan ja vihdan ja matkailija eksyi Turkuun ja Suomen entiseen pääkaupunkiin* rikkovat tätä semanttisen distinktiivisyyden vaatimusta vastaan. (Ks. esim. Ewald Lang 1984 ja Kalliokoski 1989). Rinnastuksen keskeinen tehtävä on kontinuaatiivinen: se liittää tasavertaisia tekstinosia toisiinsa. Toisaalta rinnastuskytkös on additiivinen: rinnastuksen avulla tekstiin tuodaan lisää informaatiota. Rinnastus, joka ei ole semanttisesti distinktiivinen, ei myöskään ole tässä mielessä additiivinen. (Vrt. Kalliokoski 1989.)

Tautologinen rinnastus rikkoo semanttisen distinktiivisyyden vaatimusta vastaan. Tämän rinnastustyyppin taustaa tutkittaessa on samalla myös pohdittava, mikä on se pragmaattinen motivaatio, joka voittaa semanttisen distinktiivisyyden vaatimuksen.

2. Tautologiset rinnastukset nykysuomessa

Missä tautologisia rinnastuksia sitten on nykysuomessa? Seuraavat esimerkit ovat Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen lauseopin arkiston yleiskielen aineistosta. Mukana on paitsi synonyymien ja lähes synonyymien *ja*-kytköksiä myös sellaisia rinnastuksia, joissa toinen rinnastettava on toisen yläkäsite (toisen merkitys sisältää toisen). Joukossa on myös samaa asiasisältöä toistavien ja samalla usein syntaktisesti samarakenteisten, paralleelisten lauseiden rinnastuksia.

1. synty ja kaikkalainen pahuus tuomitaan kyllä (LA 97801 26)
2. oppaaksi ja taluttajaksi voi pyytää Herraa (LA 97801 238)
3. sinä olet minun apuni ja vapauttajani (LA 98401 108)
4. sitä vasten katsottuna näkyy Jumalan armo ja hyvyys (LA 98401 141)
5. jolloin nousemme vuoteiltamme arkipäivään kantamaan monia huolia ja taakkoja (LA 98401 238)
6. meidät kutsuttiin kerran kasteessa nimeltä mainiten Jumalan lapsiksi ja seurakunnan jäseniksi (LA 98401 201)
7. Melkoisena vastakohtana pääsiäisen ylitsepursuavalle ilolle ja riemulle on päivän evankeliumiteksti
8. mutta minä olen kurja ja köyhä (LA 98401 106)
9. ja me ylistämme sinun nimeäsi aina ja iankaikkisesti (98401 436)
10. vaan kaikessa saattakaa pyyntönne rukouksella ja anomisella kiitoksen kanssa Jumalalle tietäväksi (LA 98401 241)
11. Kristus tuli tähän maailmaan kokemaan ja kärsimään ihmisen osan, myös yksinäisyyden (LA 98401 53)
12. Kun maailma pilkkaa ja nauraa Herraansa odottavia uskovia, tarvitaan lujaa vakuutta Pelastuksen varmuudesta (LA 97801 326)
13. iloitkoot ja riemuitkoot Sinussa kaikki, jotka Sinua etsivät (LA 98401 3)
14. Päivästä päivään me kiitämme Sinua ja ylistämme Sinun nimeäsi aina ja iankaikkisesti (LA 98401 436)
15. Se vaatii tekemään sitä, minkä tiedämme oikeaksi, ja kieltää tekemästä sitä, minkä tiedämme vääräksi (LA 7801 448)
16. Jotkut kuitenkin pakenevat meluun ja kaihtavat hiljaisuutta (LA 97801 143)

Nämä esimerkit ovat uskonnollisista teksteistä, hartauskirjoista ja radion aamuhartauksista. Ne ovat siis kirjoitettua tai ääneen luettavaksi kirjoitettua kieltä. On helppo osoittaa tällaisen käytön lähteeksi vanhan kirjasuomen uskonnollisen kirjallisuuden perinne. Esimerkkien perusteella tautologinen rinnastus vaikuttaisi nimenomaan uskonnollisen kielenkäytön, uskonnollisten tekstien konventioihin kuuluvalta tyylipiirteeltä. Mutta tautologisiksi luonnehdittavia rinnastuksia on toki muissakin teksteissä. Osa niistä on hyvinkin vakiintuneita rinnastusfraaseja (esim. 20–22), osa toisiaan selittävien parafrasien kytköksiä (23–28).

17. kohu ja hälinä ei näyttänyt vaikuttavan nuorukaiseen lainkaan (LA 95301 176)
18. mitä haittaa ja harmia ja kuluja ja kustannuksia hän sinulle aiheuttaa (LA 96 701 205)
19. erityisen tyytymätön Brezhnev oli Yhdysvaltain oikkuihin ja päähänpistoihin (LA 98201 184)
20. silti köyhien maiden ja kansojen äidit synnyttävät yhä lisää ja lisää lapsia, osaksi tietämättömyyttään (LA 96501 417)
21. tavalliset veronmaksajat hakevat itselleen oikeutta ja kohtuutta pitkien valitusjonojen kautta (LA 98201 184)
22. He eivät rohkene sitä ihan suoraan ja rehellisesti sanoa (LA 95001 77)

23. ilman luonnon ihmeellisiä suojamuureja ja varustuksia ei voisi selvitä lainkaan (LA 98301 280)
24. suorastaan ylivoimaista lienee tässä tilanteessa saada eduskunta näyttämään tietä ja esimerkkiä (LA 95001 415)
25. mikä yksilössä oli intiimiä ja henkilökohtaista, hänen syvimpiin vastoihinsa — — (LA 97401 68)
26. kuunteli mieluummin niitä kuin joitakin aatteellisia tai ideologisia pohdiskeluja (LA 97101 523)
27. Hamann kuten kaikki impressionismin esittelijät tähdentää tunnelman suurta osuutta ja atmosfääriin ylivaltaa (LA 97401 68)
28. asettuessaan näin isänsä suosikkia vastaan Leontes toimii ensimmäisen kerran julkisesti ja koko kansan nähden Leiokritoksen ulkopolitiittisia periaatteita vastaan (LA 97401 79)

Miten nämä rinnastukset selittäisi? Ehkä uskonnollisten tekstien vaikutukseksi, konventionaalistuneen tyylikeinon lainaukseksi tekstilajista toiseen? Mutta miksi? Miksi uskonnollisen tekstin konventiot olisivat kulkeutuneet uutisteksteihin, urheiluselostuksiin, reportaaseihin ym.?

Vastauksia voi hakea ainakin kahdelta taholta: 1) Suomen kielen tekstilajit ovat eriytyneet vasta kovin lyhyen ajan. Vuosisadat kirjoitettu suomen kieli oli voittopuolisesti joko uskonnollista tai lakitekstiä. Voimme tietysti tarkastella esim. Raamattua erilajisten tekstien kokoelmana, mutta yhtä kaikki, nämä tekstit kuuluvat samaan perheeseen, samoihin kansiin. Vanhoista uskonnollisista ja lakiteksteistä ovat eriytyneet nykyisen suomen kielen kirjoitetut tekstilajit, joiden konventiot ovat kehittyneet »emotekstilajien» konventioista. 2) Toisaalta kannattaa pohtia, mihin tautologista rinnastusta on tarvittu ja mihin nykykirjoittaja sitä käyttää.

3. Tyylipiirteen historiaa

Rapolan (1963: 162) mukaan »tasapainoinen ja monesti tautologinen rinnasteisuus» oli alusta alkaen suomalaista Ruotsin vallan ajan proosaa hallitseva piirre, ja varsinkin saarnoissa sen viljely oli runsasta (ks. myös mts. 165). Gösta Holmin mukaan ruotsinkielisissä saarnoissa esiintyi uskonpuhdistuksen alusta lähtien runsaasti tautologisia rinnastuksia. Varsinkin 1600-luvulla, barokin kukoistuksen aikaan, ne olivat suosittu tyylikeino. Suomen paratagmojen huippukausi sattui siis samaan aikaan. Holmin mukaan 1500- ja 1600-lukujen ruotsalaisten saarnojen tyyli oli paljolti uskonpuhdistuksen ja humanismin Saksasta tulleiden vaikutteiden tulosta. (Holm 1967: 88.) Mm. Lutherin katekismuksen paratagmat olivat ruotsalaisen käännöksen malleina (Holm mts. 92). Paitsi nämä yhteiset saksalaiset tekstit tietenkin myös niiden vaikutuksen alaisena syntynyt ruotsalainen uskonnollinen kirjallisuus oli vaikuttamassa suomalaiseen saarnakirjallisuuteen.

Yksi eurooppalaisten kielten tautologisen rinnastuksen lähde on Vanhan Testamentin tautologinen paratagma, joka Raamatun muiden tyylikeinojen ohella välittyi edelleen käännöksien kautta myöhempään uskonnolliseen kirjallisuuteen ja oli myös vaikuttamassa keskiajan eurooppalaisten kirjailijoiden maallisiin teksteihin. Tautologinen rinnastus oli myös antiikin (Rooman) retoriikan tyylikeino (ks. Holm 1967: 92). Pyhien tekstien malli ei siis ollut ainoa: keskiajan retoriikka rakentui pitkälti antiikin perinteen varaan. Esimerkiksi Englannin tai Ranskan myöhäiskeskiajan kirjallisuuden retoriikka ja tyylipiirteet olivat jo pitkälti niiden oman konvention säätelemiä.

Uskonnollisella kielellä alkoi olla omat konventionsa. Niiden kehittymiseen vaikuttivat varsinkin Euroopan keski-, pohjois- ja länsiosissa uskonnollisissa menoissa ja kirjoituksissa kansankieltä käyttäneet katolisesta kirkosta lähteneet uudistusliikkeet ja lopulta 1500-luvun järjestäytyneemmät uskonpuhdistukset. Maallisen ja uskonnollisen retoriikan konventiot kohtasivat uskonpuhdistuksen vaikutuksesta mm. saarnoissa. Uskonnollisen kielen konventiot olivat toki osa kaunokirjallisuuden (ja muunkin maallisen kirjallisuuden) tyylikeinojen varastoa.

Suomenkielinen kirjallisuus syntyi uskonpuhdistuksen mukana. Runsaan parin sadan vuoden ajan uskonnollisen kielen konventiot olivat kaiken kirjallisuuden konventioita. Pikemminkin kuin renessanssin ja barokin suosimat tyylikeinot Raamatun suomennosten kieli vaikutti ilmeisesti suoraan suomen kirjakielen tyylikeinojen kehitykseen. Myöhäisrenessanssin ja barokin kirjallisista tyyliuuntauksista esimerkiksi eufuismi (vrt. Leech ja Short 1981: 16–17) suosi runsasta parallelismia, tautologista rinnastusta ja parafrasirakenteita, mutta eurooppalaisen korkeakulttuurin vaikutusta samanaikaiseen suomen kirjakielen muotoutumiseen on hankala todistaa. Toisaalta suomen kirjakielen luojat eivät kääntäneet pyhiä tekstejä suoraan hepreasta tai kreikasta vaan saksasta ja ruotsista. Näillä kielillä he lukivat ja näistä kielistä he käänsivät myös muuta uskonnollista ja maallista kirjallisuutta, ja siten he olivat ainakin välillisesti eurooppalaisten tyylivirtausten ulottuvissa.

4. Filologisia ja pragmaattisia selityksiä

Pohtiessaan paratagmojen alkuperää Rapola (1961: 81–84) esittää neljä selitysmahdollisuutta. Yhtenä mahdollisena sanaparatagmojen syntyyn vaikuttaneena syynä hän mainitsee alkusoinnun tavoittelun murteiden mallin mukaan mutta sen ohella toisaalta myös Raamatun ja vieraskielisen kirjallisuuden perinteen.

Kolmas Rapolan tarjoamista selityksistä on ajatus sanaparista kääntäjän apuneuvona: alkukielistä käsitettä vastaavaa ilmausta ei ole ollut, ja niin se on korvattu käännöksessä kahdella rinnastetulla ilmauksella, joiden merkitykset yhdessä kattavat alkuperäisen ilmauksen merkityksen.

Ei siis välttämättä olisikaan ilman muuta kyse stilistisen konvention lainautumisesta uskonnollisista teksteistä muihin tekstilajeihin. Vaikka uskonnollisten tekstien malli onkin ilmeinen, ei klassisen eurooppalaisen retorikan sekä murteiden käyttämien tyylikeinojen vaikutusta kannata sivuuttaa.

Suomen murteissakaan eivät parallelismi ja tautologiset rinnastukset ole tuntemattomia (vrt. esim. Pulkkinen 1966). Kysyä voi tietysti, kumpi oli ensin...? Näkyvätkö suomen kansan parhaiten tunteman kirjan tyylikeinot kansankielessä? Vai ovatko raamatunkääntäjien ja muiden vanhan kirjasuomen kirjailijoiden lähteenä olleet tässä tapauksessa myös murteet?

Neljäs Rapolan esittämistä sanaparatagmojen käyttöön otton perusteista on mielestäni kiintoisin. Se johtaa tarkasteluamme kohti toisenlaisia vastauksia. Rapola kirjoittaa: »Kun postillantekijä Juhana Wegelius 1747 käytti paratagmaa *valta ja istuin*, hän ilmeisesti tahtoi purkautua voimakkaammin kuin jos olisi tyytynyt sanaan *valtaistuini*.»

Mitä Rapola tarkoittaa tällä »voimakkaammalla purkautumisella»? Selityksenä se on kovin erilainen kuin kolme edellistä. Esimerkiksi kääntäjän apuneuvo -peruste saattaa olla mahdollinen joidenkin paratagmojen synnyn selittäjänä, mutta tällaisissakin tapauksissa paratagman muodostamisen on ajateltava olleen mahdollista vain jo muuten olemassa olevien mallien vuoksi. Tällainen selitys sopii – kuten Rapola (1961: 82) huomauttaakin – tietysti vain joihinkin ilmauksiin, satunnaisesti.¹ Tautologinen rinnastus on kelvannut kääntäjän apuneuvoksi, koska se on ollut jo muutenkin olemassa oleva (stilistinen) kielen keino.

Rapolan arvelut Raamatun alkutekstien ja muun uskonnollisen ja maallisenkin kirjallisuuden tyylikonventioiden vaikutuksesta tautologisen rinnastuksen vakiintumiseen sekä toisaalta murteiden ja kansanrunouden mallista ovat molemmat perinteisen filologian selityksiä, ilmauksen historian selvitystä. Mutta ovatko ne selityksiä? Pikemminkin ne tuntuvat olevan tyylikonvention ajallisen ja paikallisen levikin kartoitusta. Rapolan viimeinen, sanaparatagmojen emfaattisesta efektistä vihjaava selitys on kuitenkin toisenlainen. Se ohjaa pohtimaan, miksi ja mihin tautologista rinnastusta käytetään. Monissa äskeisistä nykykielen esimerkeistä oli myös emfaattinen tai affektiivinenkin sävy.

¹ Saman selityksen pätevyyttä ovat pohtineet Caxtonin proosaa tarkastellut Leisi 1947 sekä ostjakkien kansanrunoutta tutkinut Schultze 1987.

Kannattaa tietysti kysyä, onko tautologisen rinnastuksen tehtävä välttämättä sama nyt kuin 1600-luvulla. Sama se ei varmasti ole, mutta monestakin syystä väittäisin sen olevan samansuuntainen. On kiintoisaa, että tautologinen rinnastus, ilmeisen emfaattinen tyylikeino, on luontunut juuri uskonnollisten tekstien konventioksi.

Leisi on tutkinut englantilaisen myöhäiskeskiajan prosaistin Caxtonin ranskasta kääntämän Eneydas-teoksen rinnasteisia sanapareja. Hän esittää seuraavanlaisia syitä Caxtonin tekstin tautologisten sanaparien runsauteen: pyrkimys painokkaaseen ilmaukseen, pyrkimys selvyyteen, pyrkimys ilmauksen kauneuteen, kirjoittajan emotionaalisen latauksen välittäminen (Leisi 1947: 4–7). Pyrkimyksellä selvyyteen Leisi tarkoittaa mm. sitä, että kun Caxton ranskankielistä tekstiä Englantiin kääntäessään käyttää jotakin ranskalais- (tai latinalais-)peräistä sanaa, jota ei ole myöhäiskeskiajalla tai joka ei ole vakiintunut yleiseen käyttöön, hän esittää sen rinnalla, tavallaan selityksenä tai selvennyksenä, tutun anglosaksisen sanan tai jo aiemmin lainatun ilmauksen. Kääntäjä voi jakaa ranskalaisen sanan merkitysalan kahden ilmauksen kesken, jotka rinnasteiseksi sanapariksi yhdistettyinä toimivat siis sen käännösvastineena. Tautologinen sanapari voi olla myös sellainen, että sen jäsenet ikään kuin kilpailevat paremmuudesta alkuperäisen ranskalaisen ilmauksen vastineina. (Leisi 1947: 113–114.)

Kyse on siis samasta käytännöstä, jota Rapola pohti vanhan kirjasuomen osalta. Suomen lakikielen varhaisvaiheita tutkinut Pajula (1955: 259–270) on havainnut ilmiön myös ensimmäisessä lainsuomennoksessamme. Kiintoisaa on sekin, että tällaisia toisiaan selittäviä synonyymi- tai parafrasipareja on nykysuomessakin (vrt. edelle »sivistyssanojen selityksiin» esimerkeissä 25–27).

Leisi pohtii tätä »kääntäjäteoriaa» melko pitkään mutta hylkää sen lopulta ja katsoo, ettei siitä ole tautologisten sanaparien runsauden selitykseksi, vaikka se moniin Caxtonin rinnastuksiin sopiikin (Leisi 1947: 98–110).

Pyrkimystä ilmauksen kauneuteen on vaikea arvioida monen sadan vuoden jälkeen. Ainakaan allitteraation tai alkuperäisen ranskankielisen tekstin rytmin tavoittelu eivät liene ohjanneet Caxtonia. Toisaalta toisto ja parallelismin symmetria ovat olleet aikakauden yleiseurooppalaisia »kultaisia» tyylipiirteitä, joiden arvon Caxton on varmasti tuntenut. (Leisi 1947: 112–113.) Soinnuttelu ja allitteraatio näkyvät ainakin vanhan kirjasuomen tautologisissa rinnastuksissa (vrt. Rapola 1961: 81) sekä suomen murteiden asyndeettisissä rinnastusfraaseissa (Pulkinen 1966).

Pyrkimys emfaattiseen ilmaukseen tai kirjoittajan affektiivisuuden välityminen ovat lopulta ne syyt, joiden merkitystä sanaparien synnyssä myös Leisi – Rapolan tapaan – miettii pisimpään. Tutkimuksessaan hän tulee

siihen tulokseen, että pääasiallisin tautologisen rinnastuksen käytön syy on emfaasi, kirjoittajan pyrkimys ilmauksen painokkuuteen. Se, että kirjoittajan kokema tai tuntema emotionaalinen affekti synnyttää tautologisen ilmauksen, on myös käsitettävissä eräänlaiseksi pyrkimykseksi emfaasiin. (Affektiivinen kirjoittaminen on pakostakin emfaattista.) (Leisi 1947: 134.)

5. Tautologinen rinnastus, kielen monifunktioisuus ja tekstityyppi

Leisin (1947: 118) mukaan tautologisia sanapareja esiintyy eniten painokkaissa tai intensiivisissä, toiminnallisissa tekstijaksoissa. Näiden tekstin keskeisten kohtien merkitystä emfaattinen tyylikeino (tässä tautologinen sanapari) siis vielä korostaa.

Vuoden 1642 raamatunkäännöksen ja vanhan Kirkkoraamatun *ja*-rinnastuksia tarkastellessani havaitsin, että tautologisia rinnastuksia ja paralleelisia *ja*-sanalla kytkettyjä lauseita on erityisen taajaan Saarnaajan kirjassa, sananlaskuissa ja psalmeissa. Saarnaajan ja sanalaskujen teksti on avoimesti opettavaa, vaikuttamaan pyrkivää.

Jos tarkastelemme tautologista rinnastusta kielen monifunktioisuuden kannalta (ks. Bühler 1934, Halliday 1985), on helppo havaita, että Saarnaajan kirjassa ja sananlaskuissa keskeinen on vetoomusfunktio, siis kielen interpersonaalinen aspekti. Psalmeissa taas hallitsee kirjoittajan ilmaisufunktio, tavallaan interpersonaalisen funktion toinen puoli sekä toisaalta tekstuaalinen funktio, runomuoto. Emfaasi ja affekti kytkeytyvät interpersonaalisessa funktiossa: saarnaaja on tarkoituksella emfaattinen, psalminlaulaja on emfaattinen tunteidensa välittymisen kautta, affektin takia. Vanhan Testamentin kertovissa jaksoissa, esim. Mooseksen tai Samuelin kirjoissa, tautologista rinnastusta näyttää olevan vähemmän.² Niissä ideationaalisen funktion voisikin ajatella olevan enemmän esillä.

Seuraavat esimerkit ovat vanhasta Kirkkoraamatusta (vuoden 1776 suomennoksen muuttamattomasta lisäpainoksesta vuodelta 1853):

² Esimerkiksi vuoden 1642 raamatunsuomennoksessa on tautologisia rinnastuksia sadan jakeen tekstijaksoissa seuraavasti:

Sananlaskut 1–4:	34
Saarnaaja 1–7:	26
Psalmit 55–62:	29
Jesaja 8–12:	30
1. Moos. 43–45:	3
1. Sam. 19–22:	5

29. Kaiken elinaikansa on hän pimeydessä syönyt, suuressa murheessa, sairaudessa ja surussa. (Saarn. 5:16.)
30. Minä käänsin sydämeni koettelemaan, tutkimaan ja etsimään wiisautta ja taitoa: niin myös ymmärtämään jumalattomain tyhmyyttä, ja hulluin erhetyksiä. (Saarn. 7:26.)
31. Poikani, jos sinä otat minun puheni ja minun käskyni kätket./ Niin anna korwas kuulla wiisautta, ja taiwuta sydämes ymmärryheen./ Sillä jos sinä ymmärrystä ahkerasti halajat, ja rukoilet taitoa./ Jos sinä sitä etzit niinkuin hopiata; ja pyörit sen perään niinkuin tawaran/ Niin sinä ymmärrät Herran pelwon, ja Herran tunnon löydät./ Sillä Herra anda wiisauden ja hänen suustansa tulee taito ja ymmärrys./ Hän anda toimellisten hywin käydä; ja suojelee niitä jotka wiatomasti waeltawat./ Warjelee hurskat ja holhoo pyhäinsä retket. (San. 2:1–8.)
32. Minulla oli palwelioita ja piikoja ja perhettä: minulla oli suuremmat tawarat karjasta ja lampaista kuin kaikilla, jotka olit minun edelläni Jerusalemissa. (Saarn. 2:7.)

Saarnaaja ja sananlaskut lienevät antaneet mm. uskonpuhdistuksen ajan kirkonmiehille mallia vanhatestamentillisesta julistuksesta ja opetuksesta. Näiden Raamatun kirjojen tyylikonventioista, siis myös tautologisesta rinnastuksesta, on otettu mallia, kun on haluttu valaa puhdasta oppia kansan päähän sen omalla äidinkielellä. E erityisen kiinnostavia ovat Psalttarin ja Salomonin kirjain esipuheet, joiden silmiinpistävimpiä tyylipiirteitä ovat rinnasteiset sanaparit ja useampijäseniset rinnastukset sekä laajempien parafrasiparien parallelismin varaan rakentuvat kytkökset. Esimerkki 33 on vuoden 1642 raamatunkäännöksen Salomon kirjain esipuheesta:

33. Sillä nuori wäki on idzestäns hembiambi caickeen pahuteen / owat myös taitamattomat / mailman ja Perkelen petosta ja wieckautta ymmärtämän / ja ylön heicot seisoman pahoja tapoja ja caickinaisia pahennuxia wastan / eikä woi hallita idzens. Waan jos ei heitä hywin caswateta ja opeteta / nijn he turmellan / ennencuin jocu luulecan: sentähden tarwidzewat he hywiä opettaita ja hallidzioita / jotca heitä neuwowat / curittawat / rangaisewat / nuhtelewat / ja Jumalan pelcoon ja Lakijn alati totuttawat / wastoin Perkelen / mailman ja lihan paha haucutusta / nijncuin Salomo täsä kirjasa caikella ahkeruudella runsasti teke. Ja asetta hänen oppins sananlascuihin / että cucin sitä nopemin sen käsitäis ja paremmin muistosansa pidäis: nijn että jocainen ihminen / cuin tahto hurscaxi tulla / pidäis tämän kirjan jokapäiwäisenä Käsikirjanans ja Rukouskirjanans / sitä alati lukis / ja elämäns sijnä cadzelis.

Raamatun tyylikeinot olivat puhdasoppisuuden ajan muunkin uskonnollisen opetuksen kielellisiä konventioita:

34. Sitälikin ei tule ketän pilcata ia häwäist, cunnialisis cocouxis, eikä sallittaman eli yllyttämän iocu toistans pilckaman. Ei myös tule julista ia soimat toisen syndi ja wicoia juoxisa, ettei enämbi pahennust

seurasi. Ei tule myös iongun paha neuwo toisellens anda, sillä malmum consilium, consultori pessimum, i.e. paha neuwo (Jumalan hurskan duomion jälkeen) tule andajalle pahimmaxi. Ei pidä myös sallittaman jotakin paha puhet, kiroust, sadatust, eli ämmäin juttua, taicka haurelisi Historioit, eli häpeälisi ia riettaisi puheita puhuttaman, erinomaisest salaisist menoist, jotca Jumala on säänyt cunnialisest ia toimes tehtäwäxi, waan ei awoi suin tässä synnin laxos puhuttawaxi, jota ei ne ilkiät ia häwyttömät ihmiset ajattele pöydän tykön caicken riettaisembi laskeisans. (Laurentius Petri Aboicus, Selitykset Joca-päiwäisten Huomen- Ehto- ja Ruocalucuin eli siunausten [1644]. Rapola 1968: 115.)

6. Tautologisen rinnastuksen motivaatiosta nykytekstissä

Toisto ja varsinkin parallelismi, kielenainesten semanttis-syntaktinen järjestyminen pareittain, on yleinen rituaalikielten, pyhien tekstien ominaisuus (ks. esim. Du Bois 1986). Kansanrunous, niin heprealainen kuin vanha suomalainenkin, on luokiteltavissa ainakin alun perin rituaaliseksi kielenkäytöksi: runojen esitystilanne on eronnut muista kielenkäyttötilanteista. Myös uskonnolliset tekstit ovat rituaalikieltä, seremoniakieltä. Toisaalta varsinkin saarna on opetuksen mutta myös suostuttelevan argumentaation tekstiä. Yhteistä uskonnollisille teksteille tuntuisi olevan kielen interpersonaalisen ja tekstuaalisen metafunktion korostuminen. Teksti itse, sen rakentuminen ja laji on tärkeämpi kuin sen esittämät asiasisällöt ja niiden suhteet (ideationaalinen funktio), ja toisaalta vaikutus kuulijaan tai lukijaan on keskeistä. Tekstin tuottajalla on selvä tarkoitus: suorittaa määräseremonia mutta samalla myös vaikuttaa kuulijaansa ja tämän käyttäytymiseen.

Lauseopin arkiston aineistoni uskonnollisen tekstin esimerkit ovat hartauskirjoista ja radiohartauksista. Varsinkin radiohartaudet ovat sikäli mielenkiintoisia, että ne esiintyvät muiden, kovinkin erityyppisten tekstien seassa ja erottuakseen ympäristöstään tarvitsevat leimallisesti omia tekstuaalisia konventioitaan, »uskonnollisen» tyylin tuntomerkkejä. Vanhan kirjasuomen saarnojen kielelle tyypillinen tautologinen rinnastus on yksi tällainen myös nykysaarnaajien kielen erityispiirre.

Esimerkiksi radiohartauksien täytyy tyyliltään erottua »ympäröivistä» teksteistä, muista ohjelmista. Perinteisiä uskonnollisen kielenkäytön konventioita hyödyntämällä hartausohjelman puhuja ohjaa kuulijansa »vaihtamaan asentoa» (vrt. Goffman 1981), vastaanottamaan uskonnollista julistusta. Radiokuuntelija, joka ryhtyy kuuntelemaan hartausohjelmaa esim. uutisten ja säätiedotuksen jälkeen, joutuu siirtymään tekstityypistä toiseen: narratiivisesta tekstistä argumentoivaan suostutteluun. Ajankohtaisohjelmissa tekstin referentiaalinen merkitys on tärkeä ja kielen ideationaalinen funktio ko-

rostuu, mutta uskonnollisten ohjelmien kielenkäytön affektiivisuus on osoitus interpersonaalisen ja tekstuaalisen merkitysfunktion korostumisesta.

Kun nykypuhuja tai -kirjoittaja käyttää tautologista rinnastusta ja parallelismia muussa kuin uskonnollisessa tekstissä, hän haluaa »saarnata», hyödyntää Suomen kansan vanhastaan parhaiten tuntemaa vaikuttavan ja juhlallisen puhumisen mallia. Tämä selittää myös tekstuaalisen funktion korostumisen. Rapola mainitsee paratagman tasapainoittavasta tekstuaalisesta vaikutuksesta. Yleväksi ja juhlavaksi tarkoitettu teksti yritetään myös rakentaa yleväksi, »korkean tyylin» mukaiseksi, arkisen ilmaisun vastapainoksi pyritään seuraamaan mallityylin konventiota. Raamatun, ehkäpä juuri vanhan Kirkkoraamatun tyylin konventioihin siis luotetaan niin tekstuaalista tehokkuutta kuin tyylin juhlavuutta tavoiteltaessa.

Samalla ehkä tapahtuu muutakin: tautologinen rinnastus saattaa olla muussa kuin uskonnollisessa tekstissä »alkuperäistä» emfaattisempikin. Lainat tekstilajista toiseen on ympäristöään tehokkaampi, kohosteinen. Voi tietenkin pohtia sitä, onko lainkaan kyseessä laina tekstilajista toiseen vai »emotekstilajilta» peritty emfaasikeino. Synkronisesti, nykypuhujalle, tautologinen rinnastus lienee tyypillisesti uskonnollisen kielen keino. Mutta uskonnollisen kielen arkaaisuus on myös kielitajuumme kuuluvaa tietoa. Valitessaan uskonnollisen tekstin tyylikeinon puhuja tai kirjoittaja saattaa myös aistia hyödyntävänsä ammoista konventiota.

Esimerkki 35 on mielipidekirjoituksen alku. Kirjoitus liittyy syksyn 1989 ns. Väyrysjupakkaan. Paavo Väyrysen toimia puolustelevalle ja hänen vastustajinaan kiistassa esiintyneitä Ahti Karjalaisen muistelmat toimittanutta Jukka Tarkkaa ja kiistaan puuttanutta Mauno Koivistoa vastaan hyökkäävän kirjoituksen sävy on hyvin affektinen. Yksi koko kirjoituksen rakentamista ohjaava retorinen ratkaisu on rinnastuksen emfaattinen käyttö. Lähes synonymymisten ja toistensa parafraseina toimivien ilmausten rinnastusten avulla kirjoittaja paitsi selventää näkemystään (toinen ilmaus selittää toista) myös lisää tekstiinsä emfaattisuutta. Asiaintilojen ja niiden suhteiden esittäminen ei ole tässä kirjoituksessa tärkeintä vaan Väyrysen tukeminen, niin tehokkaasti kuin se sanan säilällä on mahdollista.

35. Uusoikeiston rynnistys

Nyt on sitten valtakunnan koko arsenaali otettu täyteen käyttöön. Keskustaa, mutta käsittääkseni myös koko sitä Suomen sodanjälkeistä ulkopoliittista linjaa vastaan, jonka *vankin ja johdonmukaisin* tuki maalaisliitto-keskustapuolue on aina ollut.

Tarkan koko ns. Karjalaisen muistelmien läpikäyvä teemanahan on koko Kekkonen ajan ja samalla kyllä myös Karjalaisen oman elämäntyön *mustaaminen ja tuomitseminen*.

Kuitenkin jokaisen rehellisen suomalaisen on tunnustettava, että tuolla Tarkan tuomitsemalla kekkoslaisella *politiikalla ja menettelytavoilla* tälle maalle on hankittu se asema, joka sillä tänä päivänä on. Kekkonen kärsivällisen työn tuloksena *vanhat epäluulot vähitellen haudattiin ja suuren naapurin luottamus suomalaisten vilpittömyyteen voitettiin*. Vain tämän luottamuksen varassa on Suomen kansainvälinen liikkumatila voinut laajentua niihin mittoihin mikä meillä tänä päivänä tunnustettuna puolueettomana maana on.

On myös terveellistä muistaa, että vain tämä saavutettu asema on suonut meille mahdollisuudet rakentaa se taloudellinen hyvinvointi josta tänä päivänä Suomessa nautimme. Näille »Tarkoille» ei tietenkään tämä mitään merkitse, kun on pitänyt päästä *tuomitsemaan ja mustaamaan* koko suuren valtiomiehemme elämäntyön perusta.

Ja mihin tällä kaikella pyritään? Vastaukseni on lyhyt. Paasikiven—Kekkonen linjan *perusteiden ja tuen* rapauttamiseen Suomen kansan keskuudessa ja sitä kautta koko linjan *rukkaamiseen ja hautaamiseen*. (Pauli Alaperä, Suomenmaa 12.9.1989 s. 9.)

Kannattaa tarkastella, mihin emfaattiset rinnastukset sijoittuvat tekstissä. Ensimmäinen niistä määrittää *tuki*-sanaa (*jonka _____ tuki*). Toisen kerran tautologista rinnastusta tarvitaan, kun kirjoittaja kertoo mielipiteensä siitä, mitä muistelmat vaikuttavat Karjalaisen elämäntyön arviointiin (*elämäntyön _____ MINEN*). Myöhemmin kirjoittaja yhdistää »mustaamisen ja tuomitsemisen», tosin toisessa järjestyksessä, Kekkonen elämäntyön arviointiin. Myös adjektiivi voi olla niin painava, että se saa pääsanakseen rinnasteisen sanaparin (*kekkoslaisella _____*). Viimeisessä kappaleessa kirjoittaja on tarvinnut tautologista rinnastusta pääsanaksi genetiiviattribuutille *Paasikiven—Kekkonen linjan* sekä kuvatessaan sitä, mitä tuolle linjalle ollaan hänen mielestään tekemässä.³

Tautologisten rinnastusten kollokaatioiden tarkastelusta paljastuvat kirjoituksen keskeiset aiheet: Karjalaisen ja Kekkonen elämäntyö, Paasikiven—Kekkonen linja, keskustan tälle linjalle antama tuki. Niistä puhuessaan kirjoittaja käyttää emfaattista tautologista rinnastusta.

Esimerkin 35 runsas affektiivisuus tuottaa myös puhutun kielen vaikutelman. Se, että tautologinen rinnastus luontuu hyvin nimenomaan vakuuttelun ja suostuttelun retoriseksi keinoksi, näkyy seuraavastakin esimerkistä, jossa Helsingin Sanomat lainaa keskustan varapuheenjohtajan Olli Rehnin Väyrys-kiistaa koskevaa lausuntoa:

³ Kolmannen kappaleen toinen virke rakentuu kahdesta syntaktisesti paralleelisesta rinnasteisesta lauseesta. Rinnastusta ei voi pitää tautologisena mutta toisaalta tekstin juoni ei tässä etene vaan kirjoittaja vaihtaa näkökulmaa virkkeen sisällä.

36. »Tarkan ja Suomen Kuvalehden tietoisesti vääristelevä, siten *journalistisesti moraaliton ja poliittiseen ajojahtiin tähtäävä* etukansi- ja otsikointipolitiikka nieltiin täysin *purematta ja pohtimatta sen taustalla olevien oikeistovoimien selviä poliittisia pyrkimyksiä, — —*», Rehn kuvaili käytyä keskustelua.

[— —] Rehn ilmoitti oman kantansa olevan *selvä ja tinkimätön. »Vastuullisena ja Suomen tulevaisuudesta huolta kantavana* poliitikkona katson, että Kekkonen *linja ja ote* nykyaikaan sovellettuina ovat maamme kannalta ainoa järkevä vaihtoehto neuvostosuhteiden hoitamiseen.» (HS 8.9.1989.)

Osa Rehnin rinnastuksista rakentuu niin, että toinen rinnastettava toimii ensimmäistä selittävänä parafrasina (*purematta ja pohtimatta — — oikeistovoimien selviä poliittisia pyrkimyksiä; vastuullisena ja Suomen tulevaisuudesta huolta kantavana*). Parafraasin avulla teksti laajenee ja samalla puhuja ikään kuin selittää ja tulkitsee kuulijoille valmiiksi omaa tekstiään, varmistaa oikean tulkinnan.

7. Emfaasi ja tekstin lineaarinen eteneminen

Saarna on uskonnollista tekstiä; sen kieli muotoutuu suureksi osaksi pyhien tekstien (käännösten) pohjalta. Mutta se ei ole liturgista rituaalikieltä, puhetta Jumalalle, fyysisen yleisön »ohi» (vrt. Du Bois 1986), vaan puhetta suoraan seurakunnalle, opetusta ja julistusta, siis vaikuttamaan pyrkivää, suostuttelevaa kielenkäyttöä. Saarnan päätarkoitus on kuulijaan ja tämän käyttäytymiseen vaikuttaminen. Näin onkin luontevaa, että yksi saarnan keskeisiä tyylikeinoja on tautologinen rinnastus, jossa toiston avulla tuotetaan emfaattinen ilmaus. Voi toisaalta pohtia, mikä on syy ja mikä seuraus: osuiko tautologinen rinnastus saarnan tyylikeinoksi, koska se on sinällään emfaattinen ilmaustapa vai alettiinko vaikuttavissa saarnoissa taajaan esiintyvä kielipiirre kokea emfaattiseksi tyylikeinoksi.

Tautologisen rinnastuksen painavuudesta emfaattisena tyylikeinona ker-toneee jotakin myös se, että muunkinlaisia *ja*-kytköksiä käytetään emfaasin luomiseksi myös nykykielessä. Vastakohtarinnastuksista oli jo puhe. Vastakohtien yhtäaikaisella tekstiin tuomisella puhuja tai kirjoittaja lisää ilmaukseensa painokkuutta. *Ja* voi rinnastaa myös samatarkoitteisia ilmauksia tai se voi kytkeä yhteen esim. fokusoidun adverbiaalilausekkeen osia. (Ks. Kalliokoski 1989.)

Pohtiessaan Juhana Wegeliuksen intentioita Rapola tavallaan mietti tautologisen rinnastuksen pragmaattista motivaatiota, tyylikeinon valintaa ohjaavia yleisiä kielen käytön periaatteita. Voisi ajatella, että tästä tarkastelusta opittu »pragmaattinen universaali» olisi kaikessa vaatimattomuudessaan

jokseenkin seuraavankaltainen: puhuja tai kirjoittaja, joka yhden yksinäisen ilmauksen sijasta valitsee kahden semanttisesti läheisen ilmauksen rinnastuksen viestinsä välittämiseen, toimii niin, koska uskoo sen tällä keinoin menevän varmemmin, tehokkaammin ja painavammin perille. Tautologisen rinnastuksen additiivisuus olisi siis toisenlaista kuin stilistisesti tunnusmerkitömiä, semanttisesti distinktiivisten rinnastusten: se ei välttämättä lisää informaatiota vaan emfaasia.

Sornicola (1987) puhuu kahdenlaisesta tekstin rakentumisen periaatteesta: lineaarisesta ja syklistä. Lineaarisen etenemisen Sornicola yhdistää tekstin referentiaalisen merkityksen välittämiseen. Emfaasi puolestaan pysäyttää lineaarisen etenemisen syklistä ja ohjaa lukijan ottamaan huomioon kielen emotionaalis-ekspressiiviset funktiot.

Emfaasin tavoittelu ei tosin varmaankaan ole ainoa tautologisen rinnastuksen funktio. En ole tässä paljon puhunut esim. pyrkimyksestä ilmaisun tarkkuuteen, mahdollisesta pyrkimyksestä tuoda esiin eri näkökulmia samasta asiaintilasta puhuttaessa. Mm. Sperber ja Wilson (1986) varoittavatkin esimerkiksi toiston liian yksioikoisesta tulkinnasta emfaattiseksi. Toisaalta kannattaa muistaa emfaasin ja kielen affektiivisen puolen moninaisuus. Jokin asiaintila tai sen suhde johonkin toiseen asiaintilaan saattaa siinä olla tärkeä tai niin mutkikas, että sitä on tarkasteltava eri näkökulmista. Puhuja tai kirjoittaja voi korostaa jotakin seikkaa, esim. tekstuaalisista syistä, mutta emfaattinen ilmaus voi kertoa myös puhujan suhtautumisesta, asenteista ja emootioista.

Autonomisen semantiikan analyysin kannalta monet vanhan kirjasuomen ja nykysuomen rinnasteiset sanaparit ja syntaktis-semanttinen parallelismi ovat tautologisia. Diskurssin rakentumista ja tekstin semantiikkaa tarkasteltaessa tulee näkyviin se, että tautologisiksi rinnastuksiksi kutsumani kytkökset pysäyttävät lineaarisen etenemisen. Tautologinen rinnastus on näin tekstiä syklistä – tai spiraalimaisesti – laajentava kielen keino, jota siis on mahdollista hyödyntää juuri emfaattiseen efektiin pyrittäessä.

Tyylihistorian ekskurssit auttavat tautologisen rinnastuksen selvittämisessä. Mutta ne yksin eivät auta ymmärtämään ilmauksen funktiota sen paremmin uusissa kuin vanhoissakaan teksteissä. Tähän pystyy vasta pragmaattinen lähestymistapa, kielenkäytön periaatteita seuraava tekstianalyysi. Sen varaan voi myös ryhtyä rakentamaan tekstilajien konventioiden historiaa, niiden kehityksen selittämistä. Synkronisen ja diakronisen näkökulman yhteispeli ei ole synkronian ja diakronian eron hämärtämistä, kun muistaa, että tyylihistorian tosiot eivät ole selityksinä yhteismitallisia kielen käytön yleisten periaatteiden kanssa. Toisiansa tukevia ne kyllä voivat olla.

LÄHTEET

- Biblia. Se on: *Coco Pyhä Raamattu*. Vuoden 1642 Raamatun näköispainos. Porvoo 1971.
- Biblia. Se on: *Koko Pyhä Raamattu*. Porvoo 1853.
- BÜHLER, KARL 1934: *Sprachtheorie: die Darstellungsfunktion der Sprache*. Jena.
- DU BOIS, JACK W. 1986: *Self-evidence and ritual speech. — Evidentiality. The linguistic coding of epistemology*. Toim. Wallace Chafe ja Johanna Nichols. Norwood, New Jersey.
- GOFFMAN, ERVIN 1981: *Forms of talk*. Oxford.
- HOLM, GÖSTA 1967: *Epoker och prosastilar*. Lund.
- KALLIOKOSKI, JYRKI 1986: *Rinnastusfraasin jäsenten järjestyksestä. — Kieli 1*. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- 1989: *Ja. Rinnastus ja rinnastuskonjunktion käyttö*. SKST 497. Helsinki.
- LEECH, GEOFFREY N.—SHORT, MICHAEL H. 1981: *Style in fiction. A linguistic introduction to English fictional prose*. London and New York.
- LEISI, E. 1947: *Die tautologischen Wortpaare in Caxton's Eneydos*. Cambridge, Mass.
- LANG, EWALD 1984: *Semantics of coordination*. Amsterdam.
- PAJULA, PAAVO 1955: *Ensimmäinen lainsuomennos. Lisiä suomalaisen lakikielen varhaishistoriaan*. SKST 246. Helsinki.
- PULKKINEN, PAAVO 1966: *Asyndeettinen rinnastus suomessa*. SKST 281. Helsinki.
- RAPOLA, MARTTI 1961: *Piipiasuomen parataktinen tasapaino. — Kalevalaseuran vuosikirja 41*.
- 1965: *Luterilaisen puhdasoppisuuden ajan suomalainen saarna. — Suomen kirjallisuus II*. Toim. M. Rapola. Keuruu.
- 1968: *Vanhan kirjasuomen lukemisto*. SKST 262. 2. painos. Helsinki.
- SCHULZE, BRIGITTE 1988: *Der Wortparallelismus als ein Stilmittel der (nord-)ostjaktischen Volksdichtung*. *Studia uralo-altaica* 29. Szeged.
- SORNICOLA, ROSANNA 1987: *Emphasis as a text-creating factor and the functions of language*. Käsikirjoite. (International Pragmatics Conference Antwerp.)
- SPERBER, DAN—WILSON, DEIRDRE 1986: *Relevance. Communication and cognition*. Oxford.

Tautological coordination: a pragmatic approach to historical stylistics

JYRKI KALLIOKOSKI

During recent decades, the study of textual genres and their stylistic conventions has gained more attention in discourse studies. However, in order to explore the functions of stylistic features and their pragmatic motivation in a text, one also needs a diachronic approach to the stylistic conventions. The study of the origin and the development of stylistic features has a central position in traditional philology. The present article is an attempt to combine pragmatically-

based discourse analysis with a philological approach.

The article discusses the textual functions and pragmatic motivation of tautological coordination in both Old Literary Finnish and Modern Finnish. Martti Rapola (1961) has pointed out that coordination of semantically close or antonymous expressions («tautological and antonymous paratagms») is a dominant stylistic feature in Old Literary Finnish.

The development of literary Finnish

shows many points of comparison with the development of stylistic conventions in other European languages. Tautological coordination is a common stylistic feature in many languages. Its origin in Finnish can be sought in the stylistic conventions of neighbouring (Germanic) literary languages and Finnish oral poetry — but most important of all, from the language of the Bible. As Rapola has shown, tautological coordination is a prominent feature of religious language. But it also belongs to the conventions of old Finnish legal language (see Pajula 1955).

In early religious discourse tautological coordination is used to create emphasis, especially in argumentative and persuasive texts, whereas it seems less common in narratives. Similarly, in modern Finnish texts tautological coordination can be typically found in argumentative and persuasive passages.

Early translations of the Bible into Finnish (especially those of 1642 and 1776) have had a great impact on Finnish literary language. The textual genres of

modern literary Finnish have emerged from religious and legal discourse. As the translations of the Bible served as a model for the Finnish (literary) language for several centuries, it is obvious that their argumentative and persuasive passages also became models for the language of argumentation and persuasion in other Finnish textual genres. However, from a synchronic point-of-view, one could also speak of the borrowing of stylistic conventions — such as tautological coordination — from religious discourse, for instance, to political or journalistic texts.

The use of tautological coordination in argumentative and persuasive discourse is a digression from the linear progression of the referential information in a text. It serves the interpersonal aspect of communication. Tautological coordination can be seen as an instance of »cyclic» (cf. Sornicola 1987) text progression; it is a textual convention for communicating the writer's emotions and for affecting the reader's attitudes.